

BIJVOEGSEL
„De Heraul“ van 4 December 1887.

Uit de Pers.

In De Basins brengt thans ook de heer Ds. Gispin de ineenmeting van de twee bestuurs-rekenen, die thans nog op het één terrein der Gereformeerde kerken bestaan, ter sprake.

Wat hij daarbij tegen de houding der Docenten van de Theol. School te Kampen inbrengt, laten we rusten. Zijn bezwaar toch alsof een faculteit, aan wie men advies vraagt, geen collegiaal advies zou mogen geven, valt voor de notoire feiten ook in onze eigen geschiedenis.

Vaste gewoonte is het én buitenslands én hier te lande geweest, dat zulk een faculteit of school, aan wie men zulks vroeg, advies mocht, soms zelfs moest geven. Zulke Gutachten zijn in Duitsland nog steeds in zwang.

Al hadden dus de Docenten van Kampen als College advies gegeven, dan zouden ze nog in niets „buiten hun boekje“ zijn gegaan.

Hun bescheidenheid, om dit liever niet te doen, maar na de eerste opening van zaken, als particuliere personen te onderhandelen, is dan ook een concessie, die o. i. niet eens had gehoeft. Dat men eerst als College antwoorde, kon niet anders, omdat ze als College aangesproken waren. Doch voorts is door hen uitdrukkelijk verklaard, dat ze particulier aanspreken, wat ook uit de aanwezigheid van den heer predikant Bavinck blijkt.

Doch eilieve, waarom zaken van ernst door zulke overwegingen van zeer lage orde opgehouden?

Hooren wij liever, wat de heer Ds. Gispin over de zaak als volgt schrijft.

Ziehier zijn oordeel:

„Rechtsreeks praktische uitkomsten zal de Conferentie wel niet hebben. De wettingen zijn uitsluitend voor een theologische debatgroep, en de toelichting handhaaft eenzijdig het standpunt en de handelwijze der doelezenden, die geen haar toegeven; en anderszins de scheiding van 34. Dialectisch leest men elders kracht leveren kennen. Maar zo lang als de vergaderingen de zaak niet van de praktische zijde hebben besproken, komen wij niet verder.

Voor onze kerken is het, in de eerste plaats, van belang te weten of wij den naam: doelezenden moeten aannemen; of wij onze erkenning bij de Reformatie moeten opzeggen; of wij licht moeten worden van de kerkelijke kerk, of onze bevestiging moet overgaan in de kerkelijke kerk, of onze diakonien, in administratieve zin, in de kerkelijke kerk moeten wezen om, in de sfeer van het staatsrecht, een zekere personen meer zijnde, nochtan bevoegdheid te hebben tot het aanvaarden van legaten, schenkingen, uitoefening van voogdschap, beheer van godshuizen, enz; hoe te handelen met twee kerken op één plaats; of onze theologische kerkelijke school moet overgaan in de handen van de Vereniging voor Hooger Onderwijs, en meer zaken van rechtsreeks, praktisch belang.

Nu is het zeer goed mogelijk, dat deze en dergelijke herwaars voor de geleerden ook licht zijn als een veertje. Maar wij, simpele domines, en onze eenvoudige kerkenzitten er mede. Vooral op deze punten hebben wij licht nodig.

Met het bespreken van theoretische, gemeenschaps, ontheemingen over de eenheid der geloofgen en aanlijding van betreffende Bijbelteksten komen we geen map vooruit. Wij eerbiedigen dan ook het gevoelen der Docenten, die oordeelen dat er niets tegen was om met H.H. Deputaten deze conferentie te houden. Maar de zaken, die te verifiëren zijn, zal men praktisch moeten aanvaarden. Laat men niet bang zijn 't kind bij zijn naam te noemen. Het kan, dunkt mij, best geschieden zonder boos op elkander te worden.

En mocht het dan blijken, dat men nog niet rijp is, dat de bestaande toestanden vooralsnog samenvatting verhoorden, welnu, dan zal men toch elandier kunnen waardeeren.

De tijd voor praktische voorstellen begint te naderen. Onze kerken en meerdere vergaderingen moeten beginnen met de zaak van de praktische zijde te verken. Zij zullen moeten leuen op de punten, die li noemde en op punten die daarnaast in verband staan.

De naam: doelezende.
De erkenning als kerkgenootschap in de sfeer van het staatsrecht.
De kerkelijke kerk.
De diakonie.
De taal voor onze gemeenschappelijke eigendommen.
De Theol. School en hare verhouding tot de kerk.
De regeling van den kerkgenootschapslijken arbeid, in- en uitzendende zending, enz.

En niet het minst zullen de plaatselijke aangelegenheden ter hand genomen moeten worden.
Er is dus wel werk aan den winkel. Zij, die tegenwoordig in kerkelijke ambten gesteld zijn, behoeven daarbij niet over werelooheid te klagen. Geve de Heere moed en lust en krachten, en leidt Hij door zijn Geest allen in de waarheid!

Twee dingen zijn in dit advies merkwaardig. Allereerst de blijkbare toenadering. Hier toch is geen enkel steekelig woord meer. Er is een ingaan in de gedachte van hereeniging.

Een zich wemmen aan de idee. Een niet langer tegenstand bieden, ook al wordt het heilige moeten nog niet genoeg gevoeld.

Deze toenadering achten we een verblijdend teken.

Indien in December '86 door dezen broeder geschreven was, gelijk hij thans schrijft, hoe veel was niet voorkomen.

Daarvoor dus onzen dank.

Onze tweede opmerking is de bij den heer Ds. Gispin zoo begrijpelijke onderschatting van het principieel debat.

Meer in de praktijk, uit de praktijk des levens opgekomen, en door zijn praktisch talent sterk, ziet hij liefst, dat men niet veel praat, maar handelt.

Nu, ook dat vermaan kan zijn niet hebben. Toch gunne hij ons de opmerking, dat aan

alle praktisch handelen, zal men den bal niet mislaan, kennis van het terrein en van de paden op dat terrein dient vooral te gaan.

Allerlei vraagstukken van historischen, kerkrechtelijken en dogmatischen aard liggen aan het praktisch handelen op dit pas ten grondslag.

Begane mistreden zijn juist daardoor vaak begaan, dat men deze verheldering van inzicht veraninde en dus handelde, zonder tot handel zedelijk gerechtigd te zijn.

Is het dan niet goed, dat thans deze mistred wordt vermeden?

KUPPER.

Officieele Berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

Met den kerkeraad van Maasland gaat het al zondeilend toe. Hoewel niet doleerendgezind, was hij toch een last voor den predikant; gaarne zou hij zich van hem ontdaan zien, want dat gedruig met de waarheid voor den dag komen, dat wijzen op zijne verantwoordelijkheid voor de gemeente, dat vernemen ter behartiging zijner plichten, het werd hem onuitstaanbaar; maar hoe van zoo'n kerkeraad af te komen? Deze vraag werd spoedig beantwoord. Dominee zegt hem, dat hij alle gemeenschap met hem afsnijdt. Onder zulk een verhouding kon de kerkeraad niet langer ter kerk komen en spoedig waren er godienstige geesten, die hem aanklaagden. Hij wordt door het classicaal bestuur geschorst, dominee haalt de boeken bij onderling en diaken weg en dacht er nu wel af te zullen zijn. Doch o, wat teleurstelling! De kerkeraad wordt, na zich schriftelijk bij het provinciaal kerkbestuur te hebben verdedigd, in zijn eer hersteld.

Nu wacht de kerkeraad geduldig af, of dominee de boeken terug zal brengen en of hij vergadering zal beleggen, daar den volgende Zondag het heilig Avondmaal gevierd moet worden. Maar zoo'n burgemeesters dorpspredikant laat zich door niemand gezeggen; hij vraagt den kerkmeesters het Nachmaal te helpen bedienen en ontziet zich niet, zelfs het heiligste te ontceeren, ter bereiking van zijn plan. Thans was het den kerkeraad weder volstrekt onmogelijk ter kerk te komen. Wie zou daarin mogen toestemmen?

Een tweede aanklacht is spoedig gereed en andermaal wordt de kerkeraad geroepen, zich voor het Prov. kerkbestuur te verantwoorden. Hij doet dit volgens de zuivere waarheid, doch deze pleitte niet voor de onbehoorlijke handelwijzen van Ds. Koelman tegenover zijn kerkeraad, zoodat dominee geroepen wordt, zich te verantwoorden. Nu zal hij wel van die laatste lijf af zien te komen. Hij ontkeet eenvoudig alles en ontziet zich niet, een man als Schaaf, die algemeen geacht en bemind is in de gemeente, openlijk voor leugenaar uit te maken. Had de kerkeraad verwacht geroepen te worden zich tegenover Ds. Koelman te verdedigen, — het Prov. kerkbestuur gelooft hem, en de kerkeraad krijgt zijn hnl, hetwelk is... totale afzetting, en deze afzetting is gegrond op... leugens.

Wat kan men nu verder van zulk een predikant verwachten? Zou zoo iemand ook zijne roeping verstaan??

D. KOOIJ JS.

Maasland, 23 Nov. 1887.

SOEST (CLASSE AMERSFOORT). Voor het Gereformeerde volk alhier was het Zondag 27 November li. een lijfdag. Moest het gedurende vele jaren her- en derwaarts zwerfen en soms uren ver loopen om de beproefde waarheid te hooren, op dien dag mocht het weer als plaatselijke kerk vergaderen. De reformatie tocht ook hier, onder biddend opzien tot God, begonnen en de onderlingen en diakonen, gekozen door de geloofgen krachten hun ambt, werden in de namiddag-godsdienstvereeniging door den consulent, Ds. M. J. Bouman, bevestigd. Bij die gelegenheid sprak de geachte voorganger naar aanleiding van Zacharia 4:6, terwijl Z. Eerw. des voormiddags de gemeente bepaald had bij 1 Kon. 8:29 en 30, daarbij in het licht stellende de noodzakelijkheid van een geopend oog en oor bij den Heere over het huis des gebeds, dat thans voor de eerste maal werd gebruikt. Het nieuwe gebouw was beide keeren goed bezet.

Reeds ontving de gemeente een orgel en werd haar toegezegd een Doop- en een Avondmaalstel, almede het benodigde tafellinnen. De Heere heeft hier groote dingen gedaan. Hij blijve ons genadiglijk uit Sion zegenen.

SOMMELSDIJK, 21 Nov. Ook hier werd sinds geruimen tijd behoefte gevoeld, dat onze kerk, gelijk andere kerken in ons vaderland, vrijgemaakt mocht worden van de Gode, én zijn zonen Christus, én zijn heilig Woord vijandige organisatie der Ned. Herv. (helaas! deerlijk misvormde) kerk. Na tweemaal tevergeefs bij onzen kerkeraad een verzoek tot reformatie onder plaatselijke kerk ingediend te hebben, werden op den roden Nov. li. in een daartoe belegde vergadering onder leiding van onzen consulent met den nog altijd geschorsten onderling Br. T. Boekhoven tot onderling gekozen Br. M. Breeman, en tot diakonen de B.B. M. Dijkers en M. van Assen. Voormoede B.B. zijn op den 20sten Nov. li. in hun ambt bevestigd, terwijl aan het einde der godsdienstvereeniging mede een tweetal kinderen den heiligen Doop ontvingen.

Heden (21 Nov. '87) heeft de kerkeraad zich geconstitueerd en is er terstond voor deze gehele gemeente gebroken met een organisatie.

onder welke de kerken hoe langer hoe meer onthouden, en stoffelijk en geestelijk verwoest worden.

Van een en ander is terstond kennis gegeven aan Zijne Majesteit, onzen geëerbiedigden koning en aan andere bevoegde autoriteiten.

De Koning zijner durgekochte kerk wande in ons midden met zijne genade en waarheid!

J. BAJEMA,
Consulent van Sommeldijk.

TIESHOVEN. Met lofzegging aan God mochten wij Vrijdag 23 November voor de eerste maal in onze noodkerk samenkomen. Ons werd ruime stof geschonken om den Heere te danken. Voor een aanzienlijke schare werd in dit huis des gebeds het Woord Gods verkondigd. Onze predikant Ds. K. G. M. Westerbeek van Eerten beaalde de gemeente bij het tekstwoord van Ezra 5:3. Daarna sprak Ds. W. Raman van Westbroek over 1 Petrus 2:5, terwijl Ds. J. J. Westerbeek van Eerten van Mijldrecht slotte sprak naar aanleiding van Lukas 19:40. Onder deze godsdienstvereeniging werd voor de kerk gecollecteerd de som van ruim f. 225. Met den meesten spoed werd deze noodkerk gebouwd door den heer Van der Wilt van Breukelen. Aan hem komt alle eer toe voor de doelmatige inrichting van dit gebouw. En waar het ons op dien avond herhaaldelijk werd betuigd, dat onze zonden ons daar deden verkeeren, daar dijve zulke de gemeente hoe langer hoe meer uit tot verootmoediging, opdat van alles 'a Heeren naam alleen de eere ontvange.

Buitenland.

Engeland. De beroemde Baptistische prediker Spurgeon, die elken Zondag in zijn tabernakel duizenden hoorders rondom zich weet te verzamelen, heeft een scheidbrief gezonden aan de Unie der Baptistische kerken.

Dat dit feit door geheel Engeland veel opzien wekt, is te begrijpen. De daad van den welsprekenden prediker wordt voorgesteld van dezelfde betekenis te zijn, alsof Mozes den tabernakel uit het midden van het volk wegnaam, om hem buiten de legerplaats te zetten.

Spurgeon is begonnen in zijn bekende weekblad Zwaard en trufel aan te toonen, dat de naam „voortuigend Evangelisch“, dien vele predikanten aannemen, niet anders is dan een schapevacht, welke niet de minste organische verbinding heeft met het wezen, dat daarin een tijdlang zijn ware gedaante zou zoeken te verbergen.

De voornaamste stukken der leer worden door de volgens der z.g. vooruitstrevende richting volgens Spurgeon ontken. „De leer der verzoening wordt wantonwond aangezien; met de ingaving der Schrift wordt de spot gedreven; de Heilige Geest wordt gemaakt tot een vloed; de straf, op de zonde bedreigd, wordt een verdichtsel genoemd, terwijl men de wederopstanding des vleesches tot de mythen brengt; en toch verlangen deze vijanden, dat wij hen „broeders“ zullen noemen. Ook zegt hij, dat velen tegelijk de kerk en de comedie, het kaartspel en het gebed, het bijwonen van publieke vermakelikheden en het gebruik van Sacramenten aan de hand zouden willen houden.

Op grond van dit alles betoogde Spurgeon, dat men aan het afzakken is. Dat deze moedige getuigenis velen ergeren zou, was te voorzien. Velen, die de voornaamste stukken der leer loochenen, namen het air aan, alsof zij geheel ten onrechte waren aangevallen. Er dient ook bij gemeld, dat Spurgeon gezegd heeft, dat er onder de congregationalistische predikers over het algemeen meer waren afgedooit, dan onder de leeraren der Baptisten. Maar ons dunkt, dat mannen, die rechtzinnig zijn in hunne belijdenis van de stukken der leer, zich aan Spurgeons woorden niet konden ergeren, maar zich veel eer daarin behoorden te verblijden. Dat er zulk een storm van verontwaardiging is losgebroken, bewijst wel, dat Spurgeon den vinger gelegd heeft op de wonde, waardoor het leven vieler kerken kwijnt.

Geen orgaan heeft meer aan zijn verontwaardiging over Spurgeons optreden licht gegeven, dan juist The Christian World, een blad, dat onder de organen van de Dissenters kan gerekend worden. Volgens genoemd blad zijn de z.g. „Nieuwe Theologie“ en „de Moderne gedachte“ „de glorie van deze eeuw“, terwijl de bekende prediker der Baptisten, Spurgeon, heeft verklaard, dat een nieuwe theologie is opgekomen, die evenmin Christelijk genoemd worden mag, als men krijt voor kaas kan laten doorgaan.“ De theologen of volgers der nieuwe theologie noemen de leer der toegerekende gerechtigheid van Christus eenvoudig onzedelijk. Volgens The Christian World is het een onzedelijk begrip, dat de menschheid door God zou veroordeeld zijn om de zonde van haar vertegenwoordiger en hoofd Adam. En zoo worden ten slotte alle stukken der leer door de mannen der nieuwe theologie geloofchend of verwaard. Als een ongerijmdheid wordt het voorgesteld wat Spurgeon in een zijner laatste preeken verkondigde, dat Christus aan het kruis de straf van doemwaardige zondaren droeg. Een leek beweerde in meergenoemd blad, dat er niet één Zaligmaker is, maar dat er meerdere zijn. Christus toonde slechts den weg voor een dienst, waarin anderen in hun mate even krachtig waren, als Hijzelf.

Een ander beschuldigde Spurgeon van zich

op te werpen als paus. „Indien de predikant van den Tabernakel verlangd zich op den stoel van het pauselijk gezag te plaatsen, zoodat hij uit de hoogte mag verklaren, wat li en wat niet geloofd en onderwezen mag worden op de Baptistische kansels, dan deden wij beter om ons recht, van een eigen oordeel te hebben, prijs te geven.“

Dus volgens dien schrijver is Spurgeon een paus, omdat hij een getrouwe wachter is op Sions muren! En deze en dergelijke beschuldigingen worden niet uitgesproken door lieden, die tot een Unitarische gemeenschap behooren, doch door mannen, die leeraars of leden zijn van een Baptistische of van een Congregationalistische kerk.

Waar toe is men gekomen!

In The Congregational Review heeft eenigen tijd geleden een reeks van oordeelvellingen bestaan, aan de uitstekende predikanten der Congregationalistische kerk, omtrent de zoogenoemde nieuwe Theologie. Alles, wat ten onzent steeds door Modernen en Groningers gezegd is, wordt door die mannen herhaald. Volgens genoemd blad houden verreweg de meeste predikanten vast aan de hoofdwaarheden van den Bijbel, doch de formulieren van de 4de en de 16de eeuw zijn niet de laatste vorm, waarin de „theologische gedachte“ zich heeft uitgesproken. Een predikant is zoo eerlijk om te erkennen, dat de leertypen, die Spurgeon volgt, niet vastgehouden wordt door de groote menigte der Congregationalistische predikanten; doch hij is van oordeel, dat de leeraars toch de wezenlijke geestelijke feiten en leerstukken niet hebben prijsgegeven.

Door zijn optreden tegen de Nieuwe Theologie en de daardoor gewekte tegenspraak is Spurgeon tot de overtuiging gekomen, dat hij niet langer deel mag uitmaken van de Unie der Baptistische kerken. Volgens Spurgeon zijn daarin te veel elementen, die tegen de belijdenis der Baptistische kerken gekant zijn; anders had hij met de Unie der kerken niet gebroken. Vooralnog onthreken ons nadere berichten omtrent zijn uittreding, doch zijne handeling bewijst, dat hij het kwaad der afwijking van de gezonde leer zeer diep geworteld acht. Ons dunkt, dat Spurgeon nooit tot dezen stap zou zijn overgegaan, indien hij de hoop had kunnen koesteren, dat de onrechtzinnige leeraars door hunne gemeenten zouden losgelaten worden, wanneer er maar gewezen werd op hun valsche leer. Twee duizend gemeenten hebben predikanten, die de door Spurgeon gewraakte leer verkondigen.

Het weekblad The Christian drukt de hoop uit, dat het kwaad niet zoo algemeen verbreid zal blijken, als Spurgeon meent, dat er middelen gevonden zullen worden, en dat de Unie het vertrouwen van het Christelijk volk zal mogen herwinnen.

Ons is het optreden van Spurgeon eene bevestiging. Wat Spurgeon uit de Unie der Baptistische kerken dreef, noodzaakte ons het synodaal verband te verbreken; hij gevoelde, dat het niet langer mocht om onder hetzelfde juk met ongelovigen te gaan.

Het uittreden van Spurgeon, nadat hij zoo dikwijls zijn stem verheven had tegen de nieuwe dingen of liever de oude ketters, die in vele Baptistische kerken verkondigd werden, en nadat hij ook op het uitoefenen van leertucht had aangedrongen, is een hulp voor de Gereformeerde doleerende kerken. Zij deden in den grond der zaak niets anders, dan ook de kerkelijke gemeenschap verbreken met kerken, die afgedooit zijn van de belijdenis der vaderen.

Maar Spurgeon blijft in zijn Tabernakel prediken, evenals de predikanten Archibald Brown, David Davies (te Brighton), J. A. Spurgeon (te Croydon) en W. H. Barton (te Dalston).

Zal nu een van de Synodalen durven zeggen: „Dit is onrecht; nu moet Spurgeon heen gaan, en een aanhanger van de „Nieuwe Theologie“ die den band met de Unie der kerken niet verbrak, behoort zijne plaats in te nemen!“

Frankrijk. Verschil tusschen de oude discipline der Fransche Gereformeerde kerken en de reglementen der officieuze synodale organisatie.

Door L'Église Libre en Le Christianisme au XIXe Siècle wordt een debat gevoerd over de vraag, hoe de regering der kerk dient te worden ingericht.

Le Christianisme wil het daarbij laten voorkomen, dat haar redactie het type der Gereformeerde kerken wil bewaren, zoodals de vaderen het hebben overgeleverd. Dat dit een illusie is, geven wij aan L'Église Libre volgaarne toe. Ook de redacteuren van Le Christianisme zijn vóór de officieuze synodale organisatie; doch deze heeft bitter weinig uitstaande met de kerkenorde, die onder de Fransche Gereformeerden twee en een halve eeuw geleden van kracht was.

Voor eerst moeten bij de oude Hugenoten alle hoogleeraren, predikanten, onderlingen, diakonen en schoolmeesters de geloofsbelijdenis van La Rochelle onderteekenen.

In de officieuze synodale organisatie moeten alleen de „candidaten tot den Heiligen Dienst“ hunne instemming betuigen met eene verklaring van weinige regels, waarin niets specifiek Gereformeerd voorkomt.

In de oude Geref. kerkenorde had men klassen (colleges), provinciale synoden en de nationale synode; in de officieuze synodale organisatie worden geen klassen genoemd.

In de oude Gereformeerde kerk der Hugenoten werden alleen bij de formatie eener nieuwe kerk de onderlingen en diakonen door

de geloofgen gekozen, daarna kiezen dezen de predikanten en benoemen zelve nieuwe leden voor afstredenden en opengerallende plaatsen.

In de officieuze synodale organisatie worden de predikanten, onderlingen en diakonen gekozen door de stemgerechtigden bij meerderheid van stemmen. Het stemrecht is daarbij niet aan de belijdenis gebonden.

In de oude organisatie had men geen uitvoerende comités; elke kerkeraad was geroepen om de besluiten der meerdere vergaderingen uit te voeren.

In de nieuwe organisatie heeft men een geheel samenstel van commissiën, en ook een permanente commissie, waaraan veel meer macht is gegeven dan de Hugenoten ooit aan deputaten zouden gegeven hebben.

Haast is er niets meer van de Gereformeerde beginselen in het Règlement organique der officieuze synode te vinden. Van het erfdiel der vaderen heeft men weinig bewaard, veel gewijzigd en het meest weggeworpen.

Zwitserland. Reactie tegen kerkelijk radicalisme.

Er begint van lieverlede in het land van Calvin enige reactie te komen.

Scheen het, alsof in Fransch-Zwitserland de kerkelijke Libertijnen in de laatste tijden niet anders dan triomfen konden behalen, er zijn in den laatste tijd verschijnselen op te merken, die er op wijzen, dat men begint te beseffen, dat eene kerk, zelfs eene staatskerk, van louter ontkenning niet leven kan.

Onder den invloed van den steeds sterker liberalistischen stroom in de staatskerk van Genève, was de bevestiging van de predikanten afgeschaft. Men hield die plechtigheid voor papistisch en clericalistisch en daarom sprak men: „Weg er mede.“ Doch men merkte op, dat, als een predikant van de Geneefse Lutherische kerk in zijn ambt bevestigd werd, een groote menigte toehoorders daaraan getrokken werd; en dit gaf aanleiding, dat men in de nationale of liever staatskerk, liet is gaan laten om de predikanten in hun dienstwerk te bevestigen. Voor het eerst is dit den 13den Nov. te Genève weder geschied, toen de heer Metzger werd bevestigd. Jammer maar, dat de plechtigheid, wat vorm en gehalte aangaat, zoo weinig een Gereformeerde karakter had. Jammer ook, dat zoowel liberale als zich orthodoxe noemde predikanten er aan deel namen.

Toch is het feit, dat men weder de predikanten te Genève gaat bevestigen, een bewijs, dat de kerkelijke leiders moeten rekening houden met deze meer positieve strooming, die onder het volk merkbare werd.

Tien jaren geleden zou de Grootte Raad zeer zeker afwijzend hebben beschikt op elk verzoek om geld beschikbaar te stellen, teneinde meer predikanten te kunnen beroepen, hetgeen bij de toenemende bevolking voor noodzakelijk gehouden werd.

Dezer dagen echter werd het verzoek om ergens een tweeden predikant te bezoldigen, door genoemden Raad grif toegestaan.

In het kanton Genève catechiseeren de predikanten in de scholen; zij konden echter tot vóór weinige weken de school alleen dan voor het godsdienstonderwijs krijgen, als de schooltijd voorbij was. Dat de schoolleijer er niet zeer mede ingenomen was, dat deze zaak aldus geregeld was en daarom zeer weinig ter catechisatie kwam, ligt voor de hand. Tevergeefs werd verzoekt om een der schoolleeren voor het godsdienstonderwijs te staan. Dezer dagen werd evenwel op eens deze zaak naar genoegen der predikanten door den Staatsraad geregeld.

Er is dus reactie tegen het radicalisme gekomen. Dit is ook gebelien uit het feit, dat de heer Carteret, de leider der radicalen, noodzaak is geworden zich terug te trekken, omdat men hem in den Staatsraad niet meer met de afdeeling „openbaar onderwijs“ wilde belasten. Daarom is hij wisselijk van het staats- tooneel afgetreden.

Niet, dat wij uit deze dingen mogen afleiden, dat men in Fransch-Zwitserland andere paden gaat opzoeken. Doch er blijkt toch glashelder uit, dat de liberale leiders in kerk en staat het geraden achten, in te binden en zich meer toegevend te betoonen. Gansch anders was het nog een vijf jaren geleden. Waren er nu maar mannen, die het Zwitsersche volk, dat in de dagen der Reformatie zulke uitnemende getuigen had, konden terugroepen naar de oude en beproefde paden, helaas, al te lichtzinnig verlaten! Doch, behoudens zeldzame uitzondering, is de orthodoxe aldus in ethische wateren verlopen, dat men vragen moet: Waarin zijn zij, die zich Evangelisch of orthodox noemen, nog rechtzinnig?

Maar de Heere kan ook daar een nieuwe reformatie schenken. Deze is zoowel voor de saats- als voor de vrije kerken nodig.

Amerika. De bond voor persoonlijke vrijheid.

Er is in de anders zoo stille stad Philadelphia groote beweging ontstaan, door de oprichting van een nieuwen bond, genaamd „De bond voor persoonlijke vrijheid“. Deze vereeniging heeft haar vertakkingen door geheel Amerika; haar leden verbinden zich om te strijden tegen de Zondagswet en de wet tot beteugeling van de fabriek en het verkoopen van sterken drank. Deze wetten zijn volgens sommigen in Amerika in strijd met de „persoonlijke vrijheid“ der Amerikanen.

Dat de mensch, die zeven dagen werkt, een slaaf is en niet minder hij, die misbruik maakt van sterken drank, schijnt niet te worden ingeenen door hen, die van de leer zijn: „Laat

Tegen de vervalsching der Gereformeerde Belijdenis,

DOOR

DR. ADOLPH ZAHN.

Van Luthardt is het bekend, dat hij de betrekkelijke wilsvrijheid des menschen voorstaat, ook al kan zij alleen dan eerst toegepast worden, wanneer de mensch onder Goddelijken invloed gekomen is. Hoe weinig betekendende deze wilsvrijheid ook moge zijn, altijd put zij toch uit een eigen kracht van den mensch. Dat Luthardt dit werkelijk leert, blijkt ook uit zijn aanprijzende beoordeeling van de „Zedelijke vragen“ van Kittel. Hier treft men de betrekkelijke wilsvrijheid aan. Van het doen der wilsvrijheid kan men slechts zeggen, dat het de voorwaarde is voor de verkiezing en de grond voor het onderscheid tusschen mensch en mensch. Maar dit willen nu Luthardt en Dieckhoff niet beamen. Zij spreken van een tegenhouden des menschen op den weg der verkiezing, die volgens Lhemnitz een proces moet zijn, dat den strijd tusschen

vleesch en geest openbaart. Dat tegenhouden moet slechts door de genade veroorzaakt worden. Is het dat, dan kan het geen voorwaarde zijn van de verkiezing, en dan is het ook geen doen des menschen, dat een onderscheid maakt tusschen hem en zijn tegenstrevenden broeder. Wil men werkelijk tegen de Missouriërs een houvast hebben, dan moet men in het begin der bekeering eene medewerking des menschen leggen. Dit wil men echter niet en zoo is er slechts verwaarring mogelijk. De genade moet de enige oorzaak zijn en toch moet zij weerstaanbaar wezen. Werkt iets alleen, dan breekt het ook den tegenstand; ja, deze is er in het geheel niet, als de genade soverain is. Luthardt zeide eens: Zeker kan niets de uitverkorenen uit de hand Gods rukken, maar zij kunnen zelve afvallen. Niets — en dan zij-zelf! Ook eene verkiezing, waarvan het aanzijn des geloofs voorwaarde is, is niet houdbaar, daar het slechts een logische omweg is, omdat God het geloof werkt. Staat men op Bijbelschen grond, dan moet men beide belijden, namelijk de alles en alleen werkende praedestinatie en daarnaast het tegendeel, eene roeping van velen, die toch niet tot krachtige bekeering leidt. Op die laatste berust de ernst der prediking en vermaning, tot allen gericht; maar de praedestinatie geeft de zekerheid, dat God nog een tweede zaak moet doen, zal de mensch komen tot waarachtige bekeering.

In dien geest zegt Calvin in zijn Institutie (III. 23. 44):

„Dewijl wij niet weten, wie tot het getal der gepraedestineerden behoort en wie niet, moeten wij alzoo gezind zijn, dat wij willen, dat alle menschen zalig worden. Alzoo zal het geschieden, dat zoo wie ons toekomt, wij zullen arbeiden, om hem den vrede deelachtig te maken. Maar onze vrede zal op de kinderen des vredes rusten. Daarom moeten wij, zooveel ons aangaat, voor alle menschen gezonde en strenge berisping als medicijn gebruiken, opdat zij niet verloren gaan, noch anderen verderven. Maar het zal Gods werk zijn de berisping bevorderlijk te maken dengen, die Hij tevoren geweten en gepraedestineerd heeft.“

Het Calvinistisch karakter van den Heidelbergschen Catechismus

‘t Is een eigenaardigheid van onze eeuw, bewijzen te vinden voor het bestaan van moderne gedachten in de eeuw der Hervorming. De leerlingen van Ritschl hebben nu eerst den rechten Luther ontdekt, en deze heeft, hoe wonderlijk dit ook klinken moge, hunne leer reeds gehad. Heppa van Marbury vond in het door hem beschreven Melancthonisme de moderne „gelooft“ Theologie van het „ethisch“ begrip der bekeering of van de samenwerking des menschen tot zijne bekeering. Melancthon werd hem de genius van het ware Protestantisme, waarvoor zelfs Luther terugweert, en die slechts door het fanatisme

der valsche Lutheranen bestreden werd, die zich weer op den ouden, door Melancthon toch verbeterden en verder ontwikkelden Luther beroepen. Wel is waar is het tot nu toe nog niet zeker, of Melancthon de samenwerking des menschen zoo geleerd heeft, dat hij naar de bekeering door eigen kracht die medewerking betoonde, of in de bekeering eerst van God daartoe opgewekt en versterkt wordt. De Brunswickers hebben in hunne belijdenis van 1570 gezegd: „Philippus heeft, onze crachten, dit willen zeggen, dat de ouden, als zij van den vrijen wil spreken, niet gemeend hebben, zoodals de Scholastici dit daarna uitgedrukt hebben, als zou de mensch van zichzelf en uit zichzelf de facultaten applicandi scad gratiam (de geschiktheid om zich aan de genade over te geven) hebben, maar dat, als de Heilige Geest door zijn Woord begint te werken, hij dan daardoor den vrijen wil zulk eene geschiktheid, die hij tevoren niet gehad heeft, implant.“ Melancthon heeft zich in 1559 in zijne „Confessie“ tegen de Beierschen eindelijk in dien geest over de bekeering uitgelaten, dat zij een gave Gods is en dat hij, die op de stem van het Evangelie opstaat, waarbij door den Heiligen Geest gedreven wordt, die in ons den troost begint, en dat aanroepen bewerkt, waardoor men gedurig bidden moet: „Bekeer mij, o God, en ik zal bekeerd zijn; ik geloove, kom mijn ongeloofheid te hulp.“

DE GAAY FORTMAN.